

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

7/5888
SÜRELİDİR

09.01.20089

SAYI : B.02.0.002- 2696
KONU : Soru Önergesi 7/5888

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İLGİ: a) TBMM Başkanlığının, 18.12.2008 tarih ve .A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/5888-10004/21171 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın, 23.12.2008 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-105-15/5071 sayılı yazısı.
c) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünün, 31.12.2008 tarih ve B.02.1.SYD.0.65/221/15840 sayılı yazısı.

Batman Milletvekili Sayın Bengi YILDIZ'ın, Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği Sayın Başbakanımızın da Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği 7/5888 sayılı yazılı soru önergesi cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hayati YAZICI
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Ek: İlgı (c) yazı ve eki soru önergesi cevabı (7 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

T.C.
BAŞBAKANLIK
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü
(Strateji Geliştirme Müdürlüğü)

Sayı : B.02.1.SYD.0.65/ 221 /15840
Konu : Soru Önergesi 7/5888

31/12/2008

DEVLET BAKANLIĞI VE BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Sn. Hayati YAZICI)

İlgi : a) 26/12/2008 tarihli ve B.02.0.002-2623 sayılı yazınız.
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 23/12/2008 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-105-15/5071 sayılı yazısı.

İlgi (a) yazınızda belirtilen Batman Milletvekili Sayın Bengi YILDIZ tarafından Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 7/5888 sayılı soru önergesine verilen cevap ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Aziz YILDIRIM
Genel Müdür

EKLER:

1- Yazı Örneği (7 Sayfa)

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI
TARİH : 31.12.2008
SAYI : 2696

Bengi YILDIZ - Batman Milletvekili

1982 Anayasasında “sosyal bir hukuk devleti” olarak tanımlanan Türkiye Cumhuriyeti çeşitli kurumları vasıtasıyla sosyal yardım faaliyetleri yürütmekte ve yoksullukla mücadele etmektedir.

İktidarlarımız döneminde yaptığımız uygulama ve aldığımız kararlar sonucu ekonomide sağlanan olumlu gelişmeler sosyal yardım çalışmalarında ciddi açılımlar sağlanmasına ve yoksul kesimin hayat standartlarının iyileştirilmesine önemli katkılar sağlamıştır.

Zira 2002 yılında % 1.35 olan gıda yoksulluğu oranı 2006 yılında % 0.74’e; 2002 yılında % 26.96 olan gıda ve gıda dışı yoksulluk oranı 2006 yılında % 17.81’e indirilmiş; günlük 1 doların altında bir gelirle yaşayan toplum kesimi ise kalmamıştır.

Yoksulluk oranlarında 2006 yılında sağlanan olumlu gelişmeler 2007 yılında da sürdürülmüştür. Türkiye İstatistik Kurumu 2007 Yoksulluk Çalışması sonuçlarına göre 2007 yılında gıda yoksulluğu oranı % 0.54’e gerilemiş; kişi başı günlük 2.15 doların altında bir gelirle yaşayan toplum kesimi oranı % 0.63’e düşürülmüş; Harcama Esaslı Görelî Yoksulluk oranı ise % 14.43’e gerilemiştir.

Ayrıca, gelir dağılımında iyileşme sağlanmasına yönelik de olumlu adımlar atılmıştır. 2002 yılında 0,44 olan Gini katsayısı 2005 yılında 0,38’e indirilmiştir.

Dolayısıyla soru önergesinde yer alan 18 milyon yoksul rakamı gerçeği yansıtmamaktadır. Söz konusu rakam 2002 yılına ait olan ve hükümetimizin iktidara gelmesinden önce TÜİK tarafından açıklanan gıda ve gıda dışı yoksulluk sınırının altında yaşayan nüfusu vermektedir.

Yardımların sunumunun parti teşkilatları vasıtasıyla yapıldığı iddialarının kabul edilmesi mümkün değildir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları 1986 yılında çıkarılan 3294 Sayılı Kanunla kurulmuş Özel Hukuk Tüzel kişiliğine haiz organlardır.. Bu vakıflar her il ve ilçemizde ayrı ayrı mahkeme kararıyla kurulurlar ve Vakıf Mütevelli Heyetleri tarafından alınan kararlar ile yönetilirler. Yani SYD Vakıflarımız sivil toplum, yerel yönetim ve kamu kurumlarının temsil edildiği, “katılımcı ve şeffaf” yapılardır.

Mütevelli heyeti başkanı illerde valiler ilçelerde kaymakamlar olmakla birlikte; belediye başkanları köy ve mahalle muhtarları il genel meclisi üyelerinin seçeceği yardım sever vatandaşlar ve STK’ların kendilerinin seçtiği

temsilcilerde mütevelli heyet üyeleridirler. Bütün üyelerin oyu eşittir ve kararlar birlikte alınmaktadır.

1. SYDT FONU'NUN 2007 VE 2008 (KASIM) Yıllarına İlişkin Gider Durumu (YTL)

GİDERLER	2007	2008 (KASIM)
TOPLAM	1.413.757.199	1.549.688.524

2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının karar organı olan Mütevelli Heyetlerinin oluşumu 3294 sayılı kanunun 7'inci maddesinin 2'nci fıkrasında şu şekilde tanımlanmıştır:

“Mülkî idare amirleri vakfın tabii başkanı olup, illerde belediye başkanı, defterdar, il millî eğitim müdürü, il sağlık müdürü, il tarım müdürü, il sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu müdürü ve il müftüsü; ilçelerde belediye başkanı, mal müdürü, ilçe millî eğitim müdürü, Sağlık Bakanlığının ilçe üst görevlisi, varsa ilçe tarım müdürü ve ilçe müftüsü vakfın mütevelli heyetini oluşturur. Ayrıca her faaliyet dönemi için, il dahilindeki köy ve mahalle muhtarlarının valinin çağrısı üzerine yapacağı toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kendi aralarından seçecekleri birer muhtar üye ile ilde kurulan ve bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri iki temsilci ve hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği iki kişi; ilçe dahilindeki köy ve mahalle muhtarlarının kaymakamın çağrısı üzerine yapacağı toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile kendi aralarından seçecekleri birer üye ile ilçede kurulu ve bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarının yöneticilerinin kendi aralarından seçecekleri bir temsilci ve hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği iki kişi mütevelli heyetinde görev alırlar. İl veya ilçede bu Kanunda belirtilen amaçlara yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşu olmaması halinde, hayırsever vatandaşlar arasından il genel meclisinin seçeceği üçüncü bir kişi daha mütevelli heyetinde görev yapar.

Vakıf senetleri mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından Medeni Kanundaki hükümlere göre tescil ettirilir.”

Hükümetimiz döneminde SYD Vakıflarımızın yönetim yapısında da değişikliğe gidilerek sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile muhtarların da Vakıf Mütevelli Heyetine üye olarak katılımı sağlanmış olup; “katılımcılık” ve “hesap verebilirlik” artırılmıştır. Görüldüğü üzere soru önergenize esas teşkil eden

husus 2004 yılında yapılan kanun değişikliği ile zaten hükümetimiz tarafından gerçekleştirilmiştir.

3. 3294 sayılı yasanın 2'nci maddesinde kimlerin yardım alacağı tanımlanmıştır. Buna göre:

“Fakrî zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan kanunla kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olmayan ve bu kuruluşlardan aylık ve gelir almayan (...) vatandaşlar ile geçici olarak küçük bir yardım veya eğitim ve öğretim imkanı sağlanması halinde topluma faydalı hale getirilecek, üretken duruma geçirilebilecek kişiler bu Kanun kapsamı içindedir.

(Ek fıkra: 30/05/1997 - KHK- 572/17 md. ; Değişik fıkra:17/04/2008- 5754 S.K./77.mad) Ancak, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde sayılan genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin 5510 sayılı Kanun gereği ödedikleri katılım payları bu Kanun kapsamındadır. Ancak yıl içinde ödenen tutarlar, takip eden yılda Hazine tarafından Fona geri ödenir, ifadesi yer almaktadır.”

Söz konu kanun çerçevesinde yardım alacakları Vakıf Mütevelli Heyetleri belirlemektedir. Muhtardan alınacak fakirlik belgesi yardım alma kriteri olmadığı gibi kişilerin sosyal yardıma hak kazanmasına olanak sağlayacak kararı da “katılımcı” ve “hesap verebilir” bir yapı özelliği taşıyan Vakıf Mütevelli Heyeti vermektedir.

4. Daha öncede ifade edildiği gibi 3294 sayılı kanun çerçevesinde yardım alacakları Vakıf Mütevelli Heyetleri belirlemekte olup; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, idari yönden İçişleri Bakanlığı; mali yönden Vakıflar Genel Müdürlüğü ve yürütülen faaliyetlerin işlevselliği bakımından Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğüne denetlenmektedir. Dolayısıyla hak etmeyen kişilere yardım yapılması durumunda bu husus yapılan denetimlerde ortaya çıkacaktır ve gereken idari ve ceza işlemler yapılacaktır.

Kömür yardımlarının vatandaşlar tarafından amacı dışında kullanılarak üçüncü kişilere satılması ve bu durumun tespit edilmesi durumunda Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri doğrultusunda gereken cezai işlemler yapılmaktadır.

5. Hükümetimiz döneminde ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızın sosyal yardım almak yerine kendi işlerini kurmalarını, kendi alın teriyle geçinen bireyler haline gelmelerini sağlayacak projelere önemli ölçüde destek verilmektedir.

Bu amaçla birçok yeni proje hayata geçirilmiştir. 2003 yılında SYD Vakıflarına aktarılan kaynak içinde proje desteklerine ayrılan payın oranı % 1,6 iken 2007 yılında bu oran %22,5' e yükselmiştir. Bu projelerin bir kısmı kırsal alanda, bir kısmı da kentlerde yaşayan vatandaşlarımızı kalkındırmayı amaçlamaktadır.

Kırsal alanda yürütülen ve 2003 yılının sonbaharında başlatılan “**Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi**” kapsamında yeterli kaynağa sahip olmayan ve süt sığırcılığı, koyunculuk ve seracılık yaparak gelir elde etmek isteyen vatandaşlarımıza, bir kooperatif bünyesinde birleşmeleri sağlanarak destek verilmektedir. 2003–2008 Kasım dönemi itibariyle desteklenen kooperatif sayısı 798 olup, 58.175 aile için toplam 463 milyon 423 bin YTL tahsis edilmiştir.

2008 Yılında Kasım ayı sonu itibariyle 109 proje için 51,37 Milyon YTL kaynak aktarılarak 7.363 ailenin desteklenmesi sağlanmıştır.

Proje destek programlarımız arasında “Gelir Getirici ve İstihdam Artırıcı Projeler” de özel bir yer tutmaktadır.

Haziran 2008’de yapılan değişiklik ile, bu kapsamda bireysel veya grup halinde kendi işini kurma talebi olan dar gelirli vatandaşlarımıza, kır-kent ayrımı gözetmeksizin kişi başına 15.000 YTL’ye kadar destek sağlanmaktadır.

Bu destekler, faizsiz, ilk iki yılı ödemesiz, 4 yıl içinde geri ödemeli olarak verilmektedir.

Böylece, vatandaşımızın işine sahip çıkması sağlanmakta, girişimcilik kabiliyeti gelişmekte ve geri dönen kaynak ile aynı maksada yönelik projelere destek verilmektedir. Bu süreç kendi döngüsü içinde devam etmektedir.

Proje desteklerimizdeki temel amaç, ihtiyaç sahiplerine iş ve istihdam oluşturmak, işlerini kurmalarına yardımcı olmak, başkalarına muhtaç olmadan hayatlarını sürdürmelerine imkân sağlamaktır.

Bu kapsamda 2003-2008 Kasım döneminde 11.625 proje için toplam 198,1 Milyon YTL kaynak aktarılarak **107.002 vatandaşımızın** kendi işlerini kurmaları ve gelir temin etmeleri sağlanmıştır.

2003-2008 Kasım Dönemi Proje Destek Programları kapsamında aktarılan kaynağın bölgesel dağılımı aşağıda verilmiştir:

BÖLGE	AKTARILAN KAYNAK (YTL)	ORANI
DOĞU ANADOLU	140.365.967	19,07%
İÇ ANADOLU	134.675.632	18,29%
G. DOĞU ANADOLU	103.934.165	14,12%
AKDENİZ	98.146.710	13,33%
KARADENİZ	97.489.723	13,24%
EGE	96.909.673	13,16%
MARMARA	64.685.956	8,79%
TÜRKİYE	736.207.826	100,00%

Ortaya çıkan bu tablo Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yapılan sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi ile büyük ölçüde örtüşmekte olup, görece yoksul yörelere daha fazla kaynak aktarıldığı ve yoksula ulaşma konusunda iyi bir hedefleme yapıldığı sonucunu doğurmaktadır.

Özünde yoksul kesimin üretken kılınması ve sürdürülebilir gelire kavuşturulması bulunan anlayış(politika) değişikliği doğrultusunda verilen proje desteklerinin, yoksullukla mücadelede etkin oldukları yapılan etki değerlendirme (analizi) araştırmaları sonucunda ortaya koyulmuştur. Zira SYDGM tarafından 2004 yılında yaptırılan geri ödemeli projelerin etki analizi araştırmasına göre:

- Proje desteği alan kişilerin %60,8'inin faaliyetini sürdürdüğü görülmüştür,
- Proje desteği alan kişilerin %91,7'si verilen destekten memnun olduğunu ifade etmiştir,
- Proje desteği alan kişilerin %29'u işini geliştirdiğini/büyüttüğünü ifade etmiştir,
- Proje desteği alan kişilerin %14,8'i geçimlerini sağlamanın ötesinde tasarruf ettiklerini ifade etmişlerdir,
- Proje desteğinden yararlanan kişilerin %38,2'si söz konusu desteğin sosyal yaşamlarına olumlu etki ettiğini ifade etmiştir(SYDGM,2004).

Yine SYDGM tarafından 2006 yılında projelerin etkisini ölçmeye yönelik yaptırılan araştırmaya göre:

- Proje desteği alan kişilerin yaklaşık %70'inin faaliyetini sürdürdüğü görülmüştür,
- Devam eden projelerin yararlanıcılarının %89,7'si haneye giren düzenli gelir olarak proje kapsamında kurdukları işten elde ettikleri geliri göstermişlerdir,
- Proje desteği alan kişilerin %68,2'si söz konusu destekten sonra yaşam kalitelerinde bir düzelme/iyileşme olduğunu düşünmektedir,
- Proje desteği alan kişilerin %16,9'u tasarruf yapabildiklerini ifade etmiştir(SYDGM, 2006).

6. Soru önergesinde ifade edilen ve Fon'daki artışa kanıt olarak gösterilen rakamlar doğru değildir. Bilindiği üzere Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Fon'un yürütme organıdır ve Genel Bütçeden aktarılan kaynaklar ile cari ve yatırım harcamalarını karşılamaktadır. Dolayısıyla Genel Bütçeden SYDGM'ye tahsis edilen kaynaklar sosyal yardım olarak dağıtılmamaktadır. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kaynakları ise bütçe dışıdır.

Genel bütçe kapsamında SYDGM'nin 2008 yılı bütçesi 3 Milyon 785 bin YTL'dir.

2009 yılında ise 4 Milyon 182 bin YTL cari ve 7 Milyon 456 bin YTL yatırım olmak üzere toplam 11 milyon 638 bin YTL 'dir.

2008 yılında 200.000 YTL olan yatırım bütçesi 2009 yılında 7 Milyon 456 Bin YTL'ye yükselmiştir. Bu artışa neden olan 2009 yılı yatırım programında yer alan projeler;

- Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi için 5.835.000 YTL,
- Sosyal yardım yararlanıcılarının belirlenmesine yönelik puanlama formülünün geliştirilmesi projesi için 345.000 YTL,
- Eşi Vefat Etmiş Kadınlar için bir nakit sosyal yardım programının geliştirilmesine yönelik 248.000 YTL,
- Şartlı Nakit Transferi Programının fayda sahipleri üzerindeki etkisinin nitel ve nicel ölçülmesi projesine 433.000 YTL
- GAP eylem planı kapsamındaki projeler 595.000 YTL olmak üzere toplam 7.456.000 YTL'dir.

Görüldüğü üzere genel bütçedeki artışın sebebi sosyal yardım alanında reform niteliği taşıyan projeler için aktarılan kaynaklardır.

Sosyal yardımların yapıldığı Fonun bütçesi 2006'da 1 Milyar 380 Milyon YTL, 2007'de 1 Milyar 598 Milyon YTL, 2008 yılı ilk 11 aylık dönemde 1 Milyar 777 Milyon YTL'dir.